

Crna Gora
Kabinet predsjednika Vlade
Kancelarija za evropske integracije

N A C R T

DVADESET TREĆI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period jul - septembar 2019.

Podgorica, novembar 2019.

S a d r Ź a j:

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije	3
2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji	4
2.1. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji	5
2.2. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu	7
3. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU	8
4. Instrument pretpristupne podrške – IPA	9
4.1. IPA I – 2007-2013	9
4.2. IPA II – 2014-2020	9
Programi Višekorisičke Ipe	10
Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)	10
Programi EU	10
Regionalna i teritorijalna saradnja	11
4.3. Tvining i Tajeks	13
4.4. Makroregionalne strategije	13

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije

U izvještajnom periodu zabilježen je kontinuirano visok stepen susreta državnog vrha Crne Gore s predstavnicima institucija Evropske unije. U tom smislu treba istaći susrete predsjednika Crne Gore **Mila Đukanovića**, predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** i predsjednika Vlade **Duška Markovića** s visokom predstavnicom EU za vanjsku i bezbjednosnu politiku **Federikom Mogerini** (*Federica Mogherini*), komesarom za evropsku politiku susjedstva i pregovore o proširenju **Johanesom Hanom** (*Johannes Hahn*), generalnim direktorom za politiku susjedstva i pregovore o proširenju u Evropskoj komisiji **Kristijanom Danijelsonom** (*Christian Danielsson*), kao i šefom delegacije EU **Aivom Oravom**.

Pored toga, upriličen je i niz susreta crnogorskih zvaničnika sa zvaničnicima država članica EU i predstavnicima institucija Unije, poput:

Susreta predsjednika Crne Gore **Mila Đukanovića** s predsjednikom SR Njemačke **Frank Valter Štajnmajerom** (*Frank-Walter Steinmeier*), s predsjednikom Poljske **Andžejom Dudom** (*Andrzej Duda*), s predsjednikom Bugarske **Rumenom Radevim**, kao i s poslanikom Evropskog parlamenta **Čarlsom Tanokom** (*Charles Tannock*).

Susreta predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** s ministrom vanjskih poslova Luksemburga **Žanom Aselbornom** (*Jean Asselborn*).

Susreta predsjednika Vlade **Duška Markovića** s kancelarkom SR Njemačke **Angelom Merkel**, s predsjednikom Vlade Poljske **Mateušom Moravjeckim** (*Mateusz Morawiecki*), kao i predsjednikom Vlade Češke **Andrejom Babišem**.

Susret ministra vanjskih poslova **Srđana Darmanovića** s predsjednikom Evropskog savjeta **Donaldom Tuskom**, s prvim potpredsjednikom Evropske komisije **Fransom Timermansom** (*Frans Timmermans*), kao i susreti s državnom sekretarkom za evropske poslove Francuske **Ameli de Monšalen** (*Ammélie de Montcalin*), s ministrom vanjskih poslova Slovačke **Miroslavom Lajčakom** (*Miroslav Lajčák*), s ministrom vanjskih poslova Finske **Pekom Havistom** (*Pekka Havisto*), s ministrom vanjskih poslova Poljske **Jacekom Čaputovićem** (*Jacek Czaputowicz*), s ministrom vanjskih poslova Malte **Karmelom Abelom** (*Carmelo Abela*), s ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske **Peterom Sijartom** (*Péter Szijjártó*).

2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji

Vlada je 4. VII 2019. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača**, u koji je prenijeta Direktiva 2011/83 o pravima potrošača, čime se iscrpljuje zakonodavni dio prvog završnog mjerila u poglavlju 28 – Zaštita potrošača i zdravlja.

Vlada je 4. VII 2019. donijela **Uredbu o utvrđivanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu**, čije donošenje je uslov za ispunjenje drugog završnog mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika. Ovo završno mjerilo se odnosi na usklađivanje s pravnom tekovinom o unutrašnjem energetsom tržištu, uključujući razdvajanje svih energetske subjekata u skladu s nekim od modela definisanih pravnom tekovinom.

Ulcinjska Solana je 9. IX 2019. proglašena močvarom od međunarodnog značaja i **uvrštena na Ramsar svjetsku listu močvarnih područja**, što predstavlja direktni doprinos realizaciji petog završnog mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene. Podsjećanja radi, Opština Ulcinj je na sjednici Skupštine održanoj 24. VI 2019, u ime Vlade Crne Gore, proglasila Ulcinjsku Solanu zaštićenim područjem - parkom prirode, nakon čega je Ministarstvo održivog razvoja i turizma kandidovalo Solanu za Ramsar područje.

U okviru pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćajna politika, Vlada je 26. IX 2019. utvrdila **Zakon o vazdušnom saobraćaju**. Naime, usklađivanje odredbi Zakona o vazdušnom saobraćaju sa Regulativom 1008/2008 o zajedničkim pravilima za obavljanje vazdušnog prevoza u Zajednici je uslov da Crna Gora dobije odluku o završetku I tranzicione faze, na osnovu koje se kvalifikuje za prelaz na sljedeći tranzicioni period ili za potpuno uključivanje u Zajedničko evropsko vazduhoplovno područje.

Vlada je 26. IX 2019. donijela **Akcioni plan za sprovođenje Strategije pametne specijalizacije (2019-2024), za 2019. i 2020.** koji proizilazi kao obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019 – 2020. u okviru pregovaračkih poglavlja 25 – Nauka i istraživanje i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika.

Shodno novoj Odluci o Savjetu za vladavinu prava („Službeni list CG”, broj 36/19), **Savjet za vladavinu prava** je 1. VII 2019. održao konstitutivnu sjednicu, kojom je predsjedavao potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku Zoran Pažin. Osim toga, u izvještajnom periodu su održane još dvije sjednice Savjeta za vladavinu prava i to: 26. VII 2019. i 23. IX 2019. Takođe, Vlada je 11. VII 2019. donijela Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o Savjetu za vladavinu prava („Službeni list CG”, broj 46/19).

U oblasti **vladavine prava**, u periodu od 22. do 26. VII 2019. održana je *peer review* misija na temu zaštite podataka i slobodnog pristupa informacijama. Cilj misije, koju su

predvodili nezavisni eksperti iz Slovenije, bio je da pruži Evropskoj komisiji i Crnoj Gori procjenu nacionalnog institucionalnog okvira i kapaciteta u oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama. U fokusu misije bile su i buduće potrebe za usklađivanjem s relevantnom pravnom tekovinom EU, uzimajući u obzir aktuelni proces izmjene pravnog okvira u oblasti zaštite podataka i slobodnog pristupa informacijama.

Usljed organizacionih i kadrovskih promjena koje su se dogodile u prethodnom periodu, a s ciljem obezbjeđenja nesmetanog funkcionisanja i veće efikasnosti u radu, pristupilo se izmjeni sastava Radne grupe za poglavlje 24. S tim u vezi, Kancelarija za evropske integracije je 16. VII 2019. objavila *javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje predstavnika/ce za člana/icu Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost*. Na osnovu javnog poziva, Kancelarija za evropske integracije je 1. VIII 2019. objavila listu predstavnika nevladinih organizacija koji su predloženi za člana/icu Radne grupe za poglavlje 24. Predloženi su predstavnici sljedećih nevladinih organizacija koje su blagovremeno dostavile uredne i potpune prijedloge: NVO „SoCEN – Sociološki centar Crne Gore”, NVO „Institut alternativa”, NVO „Juventas” i NVO „Građanska alijansa”. Uzimajući u obzir sve personalne izmjene, Vlada je 19. IX 2019. donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost. Shodno Odluci, Radna grupa sada broji 32 člana, od čega su četiri predstavnika civilnog sektora.

2.1. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji

Kada je riječ o sprovođenju Strategije informisanja, odnosno informisanju javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u izvještajnom periodu su realizovane sljedeće aktivnosti:

8. VII 2019. – Okrugli sto „Lokalne samouprave u procesu pregovora – uspjesi i izazovi na putu prema EU”

Imajući u vidu ulogu lokalnih samouprava u procesu pristupanja Crne Gore EU, kao i potrebu jačanja saradnje državnih i lokalnih organa, posebno u dijelu harmonizacije i sprovođenja evropskih propisa, Generalni sekretarijat Vlade i Zajednica opština Crne Gore organizovali su okrugli sto „Lokalne samouprave u procesu pregovora – uspjesi i izazovi na putu prema EU”.

16. VII 2019. - Uručene nagrade pobjednicima konkursa za najbolju televizijsku priču o procesu pristupanja Crne Gore EU

Šest novinara crnogorskih medija nagrađeno je za najbolje priče o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Novinari dnevnog lista Pobjeda, portala Radio-televizije Crne Gore i Radija Jadran, **Jovana Đurišić, Maja Lalić Burzanović i Vuk Ilić**, pobjednici su konkursa za najbolji novinski članak o procesu pristupanja Crne Gore EU, dok su novinari Javnog servisa i televizije Prva, **Borislav Višnjić, Tatjana Debeljević i Jelena Gardović**, pobjednici konkursa za najbolju televizijsku priču o procesu pristupanja Crne Gore EU.

22. VII 2019. – Generalni sekretarijat Vlade organizovao je okrugli sto na temu: „Saradnja Vlade i NVO u procesu pristupanja EU”

Na skupu su sa predstavnicima NVO-a razgovarali predsjednik Vlade **Duško Marković**, potpredsjednici Vlade **Milutin Simović i Zoran Pažin**, ministarka javne uprave **Suzana Pribilović** i glavni pregovarač **Aleksandar Drljević**. Istaknuto je da će, u cilju unaprijeđenja transparentnosti pregovaračkog procesa, zapisnici sa sastanaka radnih grupa biti objavljeni i na taj način učinjeni dostupnim javnosti.

31. VII 2019. - Objavljeno četvrto izdanje časopisa Eurokaz

U okviru više rubrika, kroz Eurokaz su u ovom izdanju predstavljene aktuelnosti iz pregovaračkog procesa, rezultati reformi koje Crna Gora sprovodi u procesu pristupanja, uspješni primjeri korišćenja EU fondova, kao i ocjene partnera iz civilnog sektora o pregovaračkom procesu.

20 - 22. IX 2019. – Akcijom „Nek' gora zazeleni!” obilježeno je 28 godina od proglašenja Crne Gore za ekološku državu

Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore i Zajednica opština Crne Gore, povodom obilježavanja 28 godina od usvajanja Deklaracije o ekološkoj državi Crnoj Gori, pokrenuli su akciju pod nazivom „Nek' gora zazeleni!”. Akcija je realizovana u sve 24 crnogorske opštine, gdje je na više lokacija zasađeno oko 7.400 sadnica. U Glavnom gradu je, tim povodom, organizovano pošumljavanje park šuma Tološi i Ljubović.

23. IX 2019. – Povodom obilježavanja Evropskog dana jezika, Generalni sekretarijat Vlade je organizovao online takmičenje za osnovce iz poznavanja engleskog, francuskog, italijanskog, ruskog i njemačkog jezika

Generalni sekretarijat Vlade – Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji je povodom 26. septembra, Evropskog dana jezika, organizovao online takmičenje za učenike osmog i devetog razreda osnovnih škola u Crnoj Gori iz poznavanja engleskog, francuskog, italijanskog, ruskog i njemačkog jezika. U kvizu je učestvovalo 435 učenika svih crnogorskih osnovnih škola. Za 15 učenika koji su pokazali najbolje znanje je organizovana dodjela diploma, a učenici su tom prilikom posjetili i ambasade i kulturne centre ovih pet država.

2.2. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu

U okviru redovnih **nadzornih aktivnosti**, članovi Odbora su na 31. sjednici, koja je održana 24. VII 2019, razmotrili Dvadesetprvi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – mart 2019, kao i Sedmi i Osmi polugodišnji izvještaj o realizaciji akcionih planova za pregovaračko poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava s Četvrtim polugodišnjim izvještajem o realizaciji Operativnog dokumenta za sprječavanje korupcije, za 2018, kao i Sedmi i Osmi polugodišnji izvještaj o realizaciji akcionih planova za pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, za 2018. Istog dana održana je i 32. sjednica Odbora, na kojoj je razmotrena Informacija o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2018.

Odbor za evropske integracije započeo je **novu fazu rada** koja uključuje nadzor nad sprovođenjem ključnih reformi i ispunjavanjem obaveza za privremeno zatvaranje pregovaračkih poglavlja. Odbor će do isteka aktuelnog saziva organizovati tematske sjednice koje će biti posvećene najvažnijim poglavljima u pregovaračkom procesu, kako bi u kontinuitetu pratio dinamiku pregovora Crne Gore i EU, kao i sveobuhvatnost samog procesa evropske integracije. Shodno navedenom, u fokusu Odbora su u septembru 2019. bila pregovaračka poglavlja 10 – Informatičko društvo i mediji i 23 – Pravosuđe i temeljna prava.

Odbor je 10. IX 2019. organizovao Okrugli sto na temu „**Sloboda medija i medijski ambijent u Crnoj Gori**“, gdje su predstavnici međunarodnih i državnih institucija, civilnog sektora i medija razgovarali o slobodi medija, napadima na novinare i imovinu medija i sličnim izazovima u dijelu vladavine prava, kao i o unapređenju sveukupnog medijskog ambijenta u Crnoj Gori.

U cilju bližeg nadzora nad aktivnostima nadležnih institucija u okviru posebno važnih oblasti, među kojima su vladavina prava i sloboda izražavanja, Odbor je 17. IX 2019. održao konsultativno saslušanje na temu napada na novinare i imovinu medija u Crnoj Gori.

U dijelu **parlamentarne diplomatije**, predsjednik Odbora **Slaven Radunović** prisustvovao je sastanku predsjedavajućih odborima za evropske poslove parlamenata Evropske unije – COSAC, koji je održan 21. i 22. VII 2019. u Helsinkiju, a koji je obilježila rasprava na dvije teme: prioriteta finskog predsjedavanja Savjetom EU i budžet Evropske unije. Predsjednik Odbora je za vrijeme održavanja COSAC sastanka u Helsinkiju imao niz susreta s šefovima delegacija parlamenata Njemačke, Holandije, Slovačke, Rumunije, kao i članovima COSAP-a, sa kojima je razgovarao o prilikama na evropskom i regionalnom nivou, potrebi unapređenja regionalne saradnje, te značaju pružanja podrške Evropske unije državama kandidatima.

Član Odbora **Nikola Rakočević** sastao se 27. IX 2019. u Podgorici s direktorom njemačke fondacije Friedrich Ebert u Beogradu dr **Maksom Brendlom**. Tema susreta bila je Crna Gora u procesu evropske integracije.

Takođe, delegacija Odbora za evropske integracije, na čelu sa predsjednikom Odbora **Slavenom Radunovićem**, održala je 24. IX 2019, sastanak s Grupom prijateljstva Hrvatskog sabora sa Crnom Gorom na čelu sa **Brankom Bačićem**. Na sastanku je bilo riječi o procesu pristupanja Crne Gore EU i podršci Hrvatske na ovom putu, uporednim iskustvima Hrvatske prije i nakon članstva u EU, kao i o međusobnoj dobroj saradnji dvije zemlje i dva parlamenta.

U sklopu saradnje Odbora za evropske integracije sa civilnim sektorom, predsjednik Odbora za evropske integracije **Slaven Radunović** je učestvovao 28. IX 2019. na seminaru „Crna Gora u borbi protiv korupcije“, u organizaciji Škole političkih studija. Predsjednik Odbora Radunović je u okviru seminara održao predavanje na temu „Uloga Skupštine u procesima integracija“.

Osim toga, predsjednik Odbora **Slaven Radunović** i članica Odbora **Ljiljana Đurašković** učestvovali su 12. VII 2019. na konferenciji Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG), na temu „Zaštita osoba s invaliditetom od diskriminacije – trenutno stanje i izazovi“, koja je održana u Podgorici.

3. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU

U izvještajnom periodu dato je mišljenje na ukupno **22 predloga propisa, od čega je 12 zakona i 10 podzakonskih akata**.

Od ukupnog broja datih mišljenja u **trećem kvartalu** 2019, **6** akata sadrži sekundarne izvore prava EU, od čega **2** zakona i **4** podzakonska akta.

1.	Predlog zakona o javnim nabavkama	MIF
2.	Predlog zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoje o pristupu genetičkim resursima i pravednoj i jednakoj raspodjeli koristi koje proističu iz njihovog korišćenja uz Konvenciju o biološkoj raznovrsnosti	MRT
3.	Predlog uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima za odobravanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta na carinskom području Crne Gore	MIF
4.	Predlog uredbe o uslovima za priključenje proizvođača električne	MEK

	energije na prenosnu i distributivnu mrežu	
5.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o dodacima hrani za životinje i premiksima koji se mogu stavljati na tržište	MPR
6.	Predlog uredbe o zahtjevima za stavljanje na tržište prirodne mineralne i izvorske vode	MPR

4. Instrument pretpristupne podrške – IPA

4.1. IPA I – 2007-2013

Kada je u pitanju pretpristupna podrška EU za period 2007–2013, završeno je sprovođenje odobrenih projekata I i IV komponente u skladu s procedurama koje je definisala Evropska komisija. Kada je riječ o II komponenti, u okviru strateškog projekta *Izgradnja graničnog prelaza Grabom - Zatrijebačka Cijevna i rekonstrukcija graničnog prelaza Hani Hotit - Božaj* preostalo je da se izvrši tehnički prijem objekata, dok su svi ostali projekti završeni. U toku su završne aktivnosti u okviru projekta III komponente *Unapređenje sistema vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda u Beranama*, čije sprovođenje je, nakon zatvaranja Operativnog programa Regionalni razvoj 2012-2013, produženo do kraja 2019.

4.2. IPA II – 2014-2020

Tokom III kvartala 2019. nastavljene su aktivnosti koje se odnose na implementaciju projekata odobrenih kroz programe Ipe II. U periodu od 9. do 13. IX 2019. održani su sastanci s revizorima Generalnog direktorata Evropske komisije za susjedstvo i pregovore o proširenju o uspostavljenom sistemu za indirektno upravljanje programima pretpristupne podrške. Izvještaj revizora se očekuje tokom IV kvartala 2019.

Nastavljeno je sprovođenje projekata u okviru programa IPA 2014. Tokom izvještajnog perioda uspješno je završen projekat *Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori*. Projekti iz programa IPA 2015 se sprovode bez značajnih poteškoća, a zahtjev za uplatu druge varijabilne tranše budžetske podrške za integrisano upravljanje granicama u iznosu od 4 miliona eura, koja se dodjeljuje u okviru ovog programa, je podniet Evropskoj komisiji 19. VI 2019. U toku su tenderske procedure za dio ugovora koji se finansira iz programa IPA 2016, a dinamika ovog procesa redovno se prati na koordinativnim sastancima sa ugovornim tijelima. Kada je u pitanju program IPA 2017, zahtjev za uplatu prve varijabilne tranše budžetske podrške reformi javne uprave u iznosu od 4 miliona eura, koja se dodjeljuje u okviru ovog programa, podniet je Evropskoj komisiji 19. VII 2019. Projekti komplementarne tehničke podrške budžetskoj podršci reformi javne uprave u okviru ovog programa se sprovode bez značajnih poteškoća.

Tokom izvještajnog perioda, Evropska komisija je dostavila predlog Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2018. Nakon procedure odobravanja sporazuma od strane Vlade, njegovo potpisivanje se očekuje tokom IV kvartala 2019.

Godišnji akcioni programi IPA 2019 i IPA 2020 su usaglašeni sa Evropskom komisijom i njihovo usvajanje od strane Odbora Evropske komisije za Ipu se očekuje tokom IV kvartala 2019.

Kada je u pitanju IPARD II, 4. IX 2019. je objavljen drugi javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške za Mjeru 3 „Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda”.

Programi Višekorisičke Ipe

Tokom izvještajnog perioda nastavljene su konsultacije s državama korisnicama Višekorisičke Ipe o sadržaju nacрта akcionih dokumenata za 2020. Konačno usaglašavanje dokumenata će biti završeno tokom IV kvartala 2019.

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)

Evropska komisija je na dvadesetom sastanku Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira, koji je 25. VI 2019. održan u Berlinu, donijela odluku o raspisivanju novih poziva za dostavljanje projekata. Shodno ovoj odluci, otvoreni su XXII poziv za podršku pripremi projekata i V poziv za sufinansiranje investicija. Zbog ograničenog budžeta koji je na raspolaganju za nove projektne predloge, XXII poziv za podršku pripremi projekata je bio ograničen isključivo na oblast digitalne infrastrukture. Rok za podnošenje projektnih predloga je bio 6. IX 2019, bez novih predloga od strane crnogorskih institucija.

Za V poziv za sufinansiranje investicija su prihvatljivi projektni predlozi iz oblasti saobraćaja, zaštite životne sredine, energetike, društvenih djelatnosti i digitalne infrastrukture, uz ograničenje da projekti iz oblasti saobraćaja moraju biti dio Glavne saobraćajne mreže. Projekti iz oblasti energetike moraju biti dio liste projekata od zajedničkog ili uzajamnog interesa koju je utvrdila Energetska zajednica, uz izuzeće projekata koji se odnose na pametne mreže i pametne mjerače. Rok za dostavljanje predloga je 29. XI 2019.

Programi EU

U programskom razdoblju 2014-2020, Crna Gora učestvuje u deset programa Unije: Horizont 2020, Erasmus+, Kreativna Evropa, Cosme, Evropa za građane, Carine 2020, Evropski program za zapošljavanje i inovacije (EaSI), Fiskalis 2020, Program za rješenja interoperabilnosti i zajedničke okvire za evropsku javnu upravu, privredu i građane – ISA i Program pravde. Godišnji troškovi učešća u ovim programima uplaćivani su u skladu s

dinamikom prispjeća obaveza i dobijenim zahtjevima za uplatu od strane Evropske komisije, a iz Instrumenta pretpristupne podrške se obezbjeđuju sredstva za refundaciju dijela troškova učešća.

Regionalna i teritorijalna saradnja

U okviru **Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija**, Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata, za koji je na raspolaganju 2,89 miliona eura, zatvoren je 27. V 2019. Potencijalni podnosioci projektnih predloga su mogli prijaviti projekte za dva tematska prioriteta koji se tiču zaštite životne sredine i podsticanja zapošljavanja, uključujući socijalnu i kulturnu inkluziju. Zajednička komisija za ocjenjivanje pristiglih projektnih predloga u okviru ovog Poziva je uspostavljena i održala je 3 seta višednevnih sastanaka u Podgorici. Prvi korak u procesu ocjenjivanja projektnih prijedloga (otvaranje, administrativna provjera i ocjenjivanje sažetaka projekata) je završen 18. IX 2019. Osam projekata ugovorenih u okviru Prvog poziva, ukupne vrijednosti 3,2 miliona eura, su u fazi sprovođenja. U Plavu je 31. VII 2019. održan sastanak Upravnog odbora Projekta tehničke podrške programima prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo, na kojem je usvojen polugodišnji izvještaj i dogovorene predstojeće aktivnosti u okviru oba Programa. U izvještajnom periodu pripremljena je aplikacija za Projekat tehničke podrške programima prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo i dostavljena na odobrenje Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori. Projekat će biti realizovan u formi granta u trajanju od 36 mjeseci.

Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru **Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo** zatvoren je 15. IV 2019. Raspoloživa EU sredstva u okviru ovog poziva iznose 2,04 miliona eura, a potencijalni podnosioci projektnih predloga su mogli prijaviti projekte za dva tematska prioriteta koji se tiču podsticanja zapošljavanja, uključujući socijalnu i kulturnu inkluziju, kao i podsticanja turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa. Zajednička komisija za ocjenjivanje pristiglih projektnih predloga u okviru ovog Poziva je uspostavljena i održala je 5 setova višednevnih sastanaka u Podgorici. Prvi korak u procesu ocjenjivanja projektnih prijedloga (otvaranje, administrativna provjera i ocjenjivanje sažetaka projekata) je završen 26. IX 2019. Sedam projekata ugovorenih u okviru Prvog poziva, ukupne vrijednosti 2,3 miliona eura, su u fazi sprovođenja.

Kada je riječ o **Programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora**, u cilju promocije Programa, održana su dva info dana, jedan na Žabljaku (18. VII) i jedan u Tivtu (19. VII), na kojima su učestvovali predstavnici lokalnih samouprava i nevladinih organizacija. U Sarajevu je 31. VII 2019. održan sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje, kada je usvojeno savjetodavno mišljenje na predloženu listu projekata u okviru Drugog poziva. U toku je proces ugovaranja predloženih projekata. U toku je realizacija dva projekta ugovorenih kroz Prvi poziv, koji se odnose na povećanje mogućnosti zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Kao dio **Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora**, trenutno se realizuje devet projekata ukupne vrijednosti 2,2 miliona eura, koji su ugovoreni u okviru

Prvog poziva za dostavljanje predloga projekata. Preliminarne monitoring posjete za četiri novougovorena projekta organizovane su tokom jula i avgusta 2019. Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata, za koji je na raspolaganju 3,24 miliona eura, otvoren je 12. IX 2019, a rok za dostavljanje kompletnih projektnih aplikacija je 27. XII 2019. Konferencija i informativna sesija povodom objave Drugog poziva je održana u Podgorici 16. IX 2019. Istim povodom je 18. IX 2019. održana Informativna sesija u Bijelom Polju. Tokom događaja održanih u Crnoj Gori, kojima je ukupno prisustvovalo 148 predstavnika lokalnih uprava, javnih institucija, nevladinih organizacija, turističkih organizacija, organizacija iz oblasti kulture i obrazovnih institucija, predstavljena su pravila Poziva uključujući i tematske prioritete u okviru kojih potencijalni korisnici mogu kandidovati predloge projekata. Potencijalni podnosioci predloga projekata mogu prijaviti projekat za sledeće specifične ciljeve: osnaživanje socijalne i kulturne inkluzije ranjivih grupa i unapređenje kapaciteta za korišćenje turističkih potencijala.

U okviru trilateralnog **Interreg IPA programa prekogranične saradnje za Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru**, u toku je postupak ocjenjivanja predloga projekata podnesenih u okviru Drugog poziva, koji je bio otvoren od 19. IX do 21. XII 2018, a za koji je bilo opredijeljeno oko 26 miliona eura, od čega 22,5 miliona eura sredstava EU. Treći sastanak Zajedničkog odbora za ocjenjivanje održan je od 9. do 13. IX 2019. u Zagrebu, tokom kojeg su predstavljeni rezultati ocjene kvaliteta projektnih predloga od strane nezavisnih ocjenjivača, ugovorenih od strane Upravljačkog tijela, te formirane preliminarne rang liste za sve četiri prioritetne ose. Dodatno, u toku izvještajnog perioda, nastavljeno je pružanje podrške crnogorskim korisnicima Prvog poziva u sprovođenju projekata.

Kada je riječ o trilateralnom **Interreg IPA programu prekogranične saradnje za Italiju, Albaniju i Crnu Goru**, tokom izvještajnog perioda izvršena je provjera prihvatljivosti partnera u okviru Drugog ciljanog poziva, prethodno objavljenog 4. IV 2019, s rokom za dostavljanje predloga do 20. VI 2019. i ukupnim raspoloživim budžetom od 13,5 miliona eura. Nakon provjere prihvatljivosti, od ukupno 112 podnijetih aplikacija, 92 je prošlo u sljedeću fazu kvalitativne provjere, koja je otpočela tokom septembra 2019. Svečana ceremonija dodjele grantova za tematske projekte održana je 4. VII 2019. u Podgorici. Nastavljene su monitoring posjete crnogorskim korisnicima iz Prvog poziva i realizovane dvije srednjoročne posjete projekata 3D-IMP-ACT i HISTEK u organizaciji Zajedničkog sekretarijata programa.

Što se tiče **Dunavskog transnacionalnog programa (DTP)**, u toku je postupak ocjenjivanja predloga projekata dostavljenih u okviru Trećeg poziva za dostavljanje predloga projekata, koji je zatvoren 8. III 2019. Na XI sastanku Odbora za nadgledanje, održanom 30. IX 2019. u Kišinjevu (Moldavija), predstavljeni su rezultati procjene kvaliteta iskaza interesovanja podnesenih u okviru prve faze Trećeg poziva. Očekuje se da će konačna lista odobrenih projekata biti usvojena u maju 2020.

Kada je riječ o **Jadransko-jonskom transnacionalnom programu (ADRION)**, u Tivtu je 17. i 18. VII 2019. održan XII sastanak Odbora za nadgledanje, na kome je usvojena lista od 22 projekta odobrena za finansiranje u okviru Drugog poziva za Prioritetnu oblast

2 – Održivi region, čija ukupna vrijednost iznosi 33,3 miliona eura doprinosa EU. Među odabranim partnerima nalazi se 13 crnogorskih institucija, koje učestvuju u 11 odobrenih projekata ukupne vrijednosti 23,45 miliona eura. Ukupan iznos dobijenih sredstava za crnogorske partnere iznosi 1,59 miliona eura. Rok za podnošenje predloga projekata u okviru Trećeg poziva za Prioritetnu oblast 1 (Inovativan region) trajao je do 12. IX 2019, odnosno do 13. IX 2019. za Prioritetnu oblast 3 (Povezan region). U toku izvještajnog perioda, obavljao se i monitoring projekata čije je sprovođenje trenutno u toku.

U okviru **Mediterranskog transnacionalnog programa (MED)**, održani su sastanci predstavnika Prvog nivoa kontrole i nacionalnih kontaktnih osoba, kao i Odbora za nadgledanje 10. i 11. VII 2019. u Marseju (Francuska). Tokom juna su održane monitoring posjete crnogorskim partnerima koji učestvuju u osam projekata u okviru ovog programa. Projekti su ugovoreni kroz Prvi i Drugi poziv za modularne projekte i kroz Prvi poziv za horizontalne projekte.

4.3. Tvining i Tajeks

Tokom izvještajnog perioda nastavljeno je s redovnim aktivnostima po pitanju sprovođenja instrumenata Tvining i Tajeks.

4.4. Makroregionalne strategije

Strategija Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) i strateški projekat „Jedinica za podršku – podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za jadransko – jonski region – Facility Point”

Tokom trećeg kvartala ove godine, Kancelarija za evropske integracije nastavila je proces koordinacije, praćenja i sprovođenja Strategije Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) na nacionalnom nivou. U izvještajnom periodu Kancelarija za evropske integracije nastavila je sa sprovođenjem aktivnosti koje se tiču strateškog projekta „Jedinica za podršku – podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) – Facility Point”. Tokom izvještajnog perioda održane su nacionalne konsultacije u vezi s makro-regionalnim prioritetima koji su predloženi od strane tematskih radnih grupa Strategije Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR), a radi uključivanja u najvažnija programska dokumenta za finansijsku perspektivu 2021-2027.

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije i članovi Radne grupe za sprovođenje EUSAIR-a su u periodu jul-septembar 2019. učestvovali na sastanku nacionalnih koordinatora Strategije EU za Jadransko – jonski region (EUSAIR) i predstavnika programskih tijela, održanom 17. IX u Portorožu (Slovenija), kao i radionici na temu Komunikacione vještine u okviru EUSAIR struktura.

Strategija Evropske unije za Dunavski region (EUSDR)

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije prisustvovali su Radionici za nacionalne koordinate i koordinate prioriternih oblasti u vezi revizije Akcionog plana za sprovođenje Strategije Evropske unije za Dunavski region (EUSDR), koja je održana 24. IX 2019. u Beču.

Strateški projekat *Prioritet IV – Upravljanje Mediteranom (PANORAMED)*

Tokom trećeg kvartala 2019, Kancelarija za evropske integracije je u saradnji sa resornim institucijama i institucijama ostalih zemalja partnera nastavila rad na realizaciji planiranih aktivnosti u okviru projekta PANORAMED.

Strateški projekat u okviru radnog paketa Obalni i pomorski turizam, u kojem kao pridruženi partner učestvuje crnogorsko Ministarstvo održivog razvoja i turizma, je odobren i otpočela je njegova implementacija. Ostala tri strateška projekta, jedan u okviru radnog paketa Obalni i pomorski turizam, u kojem kao pridruženi partner učestvuje Nacionalna turistička organizacija, i dva u okviru radnog paketa Pomorski nadzor, u kojem učestvuju Ministarstvo saobraćaja i pomorstva i Institut za biologiju mora, su u fazi finalnog odobravanja.

U ovom periodu usvojen je revidirani Plan rada i modifikacija budžeta projekta PANORAMED za period do završetka projekta.

Usvojeni su i dokumenti na kojima se radilo u prethodnom periodu: Mapa puta u okviru radnog paketa Usmjeravanje, Izvještaj o prednostima i nedostacima u okviru radnog paketa Obalni i pomorski turizam i Izvještaj o prednostima i nedostacima u okviru radnog paketa Pomorski nadzor.

Crnogorske institucije, Ministarstvo nauke i Institut za biologiju mora, zajedno sa institucijama iz ostalih zemalja partnera, u okviru radnog paketa Inovacije učestvuju u pripremi Projektnog zadatka za strateške projekte iz ove oblasti.

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije i članovi Radne grupe projekta PANORAMED učestvovali su na sastanku Koordinatora zemalja i vanrednom sastanku Upravnog Odbora, održanom 10. i 11. IX u Marseju (Francuska).